

V širé poušti. Vědci i beduíni egyptských pouští nedají na japonské vozy dopustit, Češi potřebují i kvalitní obuv.

FOTO - ARCHIV ČEGŮ UK A MARTIN FROUZ

Písek a 40° ve stínu: ostrý test pouští

Čeští egyptologové zkoušejí výrobky v extrémně horkém, suchém prostředí. Úspěšným firmám nově udělí certifikát „Prověřeno v poušti“.

MARTIN RYCHLÍK

PRAHA Starověké naleziště Abúsír je pojmem. Právě odtud, jen kousek od Káhiry, pocházejí světové objevy vědců z Českého egyptologického ústavu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Hrobky vládců či kněží leží v suchém subtropickém pásu, takže měření a výkopy nejsou lehkou prací. Na Abúsír praží ostré slunce až 300 dnů v roce, v létě teploty běžně překračují čtyřicítku, během března a dubna se dostávají i silné větry, či dokonce písečné bouře zvané chamsíny. Průměrná vlhkost je jen 54,7 procenta.

„Kromě klimatických extrémů se vědci na české koncesi potýkají rovněž s extrémními podmínkami během výzkumu, například s nadměrnou prašností či vysokou vlh-

kostí v prostorách pohřebních komor. Čeští egyptologové v terénu pracují během jarních a podzimních výzkumných sezon, trvajících dva až tři měsíce,“ uvádí egyptoložka Veronika Dulíková. To vše je důvodem, proč se Češi rozhodli nabízet takové prostředí i své know-how z působení v Abúsíru a pouštích zájemcům o náročné testy vlastních produktů.

„Rádi bychom nově nabídli možnost propůjčení ochranné známky *Prověřeno v poušti*. Jen výrobky a technologie, které obstojí v testování – na základě předem dohodnutých podmínek –, mohou získat označení *Prověřeno v poušti*,“ řekl LN vedoucí archeologů Miroslav Bárta. Právě on s Veronikou Dulíkovou a kolegy z univerzitního centra transferu technologií připravovali program, který brzy spustí i oficiálně, byl jako takový běží již několik let.

Auta, boty, oděvy, přístroje

„Spolupráce s firmami se původně nevyvinula jako jakýsi obchodní záměr. Šlo nám a stále primárně jde o nacházení výrobků, na které se při naší extrémní a nebezpečné práci můžeme zcela spolehnout,“

upozorňuje profesor Bárta. Po letech praxe už vědci dobře vědí, že písek umí být vskutku všudypřítomný. Členové expedice si tak vybírají prověřené výrobce, byť zatím to bylo bez udělení certifikátu. „Dlouhodobě třeba používáme oděvy značky Bushman, které se nám skvěle osvědčily ve všech podmínkách – extrémním suchu i vlhku při práci v podzemí hrodek, kde bývá přes devadesát procent vlhkosti. Pro dokumentaci vý-

zkumu a nálezů slouží fotoaparáty Canon, které snad ani jednou v extrémních pouštích neselhaly. Boty Prabos, na které nedáme dopustit, byly již testovány i v Grónsku,“ naznačuje Bárta, jaké typy výrobců by značka mohla zaujmout.

Posledně jmenovaný výrobce obuvi, český Prabos, ostatně již

jednu má. Tak jako Univerzita Karlova chystala spuštění svého projektu *Prověřeno v poušti*, přírodovědci brněnské Masarykovy univerzity čerstvě udělili značku *Testováno v Antarktidě*, poněvadž mají na jižním světadíle výzkumnou Mendelovu stanici. Na ní prověřili boty či termoprádlo, pro příští sezonu už projevila o testování zájem další zhruba desítky firem, jak psaly LN.

Egyptologové nezůstávají jen v Abúsíru. Expedice podnikají i do západní pouště, kde se místní beduíni „zamilovali“ do jedné značky aut. „Zásadní pro přežití, a to doslova, jsou auta. Jediný terénní vůz, který obstojí a zvládne terény hluboko v poušti, pět dní od poslední výšky civilizace, je Toyota Landcruiser. Neumím si představit, že bych hluboko v poušti – v Džílf al-Kabíru, kde naše expedice objevují počátky staroegyptské civilizace – světil život jinému autu,“ říká Bárta. To potvrzuje i jeho „parták“ z mnoha výprav, geodet Vladimír Brůna. „Landcruiser je bez debat. Poslední roky zkoušíme naftový Hilux, ale jen v Abúsíru a Sakkáře, ne v klasické dlouhé poušti,“ vysvět-

luje Brůna, který od roku 2001 používá v terénu geodetické totální stanice Leica, jež pasují do těžkých podmínek. Už léta podporují české výzkumy v Egyptě či Súdánu firmy Josefa Jíši nebo Ludvíka Hegrlika.

Jak to bude fungovat?

Společnosti třeba zajišťovaly i zařízení vzduchotechniky (Inset) v šachtových hrobech asi dvacet metrů pod zemí anebo upravovaly terénní vozy. „Myšlenka vytvoření ochranné známky uplatnitelné u sponzorů vzešla právě od sponzorů. Přestože není certifikát pro naši činnost zásadní – stejně jako my jsme pro sponzory miniaturními zákazníky –, neměli bychom potenciální sponzory přecházet, případně odmítat,“ míní egyptoložka Dulíková.

Vědci Univerzity Karlovy by za testování získali smluvně stanovené částky a kupříkladu také sponzorské dary jako značkovou obuv či oděvy. Ze spolupráce se ale mohou vyvinout i technologické „zlepšovky“ a u přístrojů se nabízí též cílený aplikovaný výzkum, kdy se přístroje musejí přizpůsobit horku a častým výpadkům proudu.

Těm produktům, jež uspějí při zkouškách členy expedice, propůjčí ochrannou známku Český egyptologický ústav. „V případě, že se produkt neosvědčí, nebude mu ochranná známka propůjčena. O propůjčení známky rozhoduje vedoucí české archeologické koncese a vedení Filozofické fakulty UK,“ vysvětlují podmínky Dulíková s profesorem Bártou.

Egyptologové ve spolupráci s firmami nejsou navíc úplnými nováčky. Již v čase expedice dr. Zbynka Žáby se firmy podílely na zásobování týmů. „Kombinace klimatu a prostředí výzkumu starověkých staveb poskytuje specifické podmínky, které lákaly různé výrobce a firmy k testování produktů již od počátku prací československých egyptologů,“ připomíná Dulíková. Už v roce 1961 se zapojilo dvacet podniků. „Testovány byly kromě přístrojů i potraviny, a dokonce piva z plzeňského pivovaru a pivovaru Staropramen,“ usmívají se vědci, kteří vědí, jak v poušti osvěží chlazený mok z ledničky spolehlivého terénního auta.

» **Komentář k tématu**
čtěte na straně 8